

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ה' אב תשע"ח | דף היומי בבלי: זבחים צה.
דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף ד' "ואם הוא דבר יבש" עד אמצע סעיף ד' הגה "והוא הדין כל דבר קשה".
מוסר: לקוטי אמרים פרק י"ד מ"והנה עניין" עד תחילת ההשמטה.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יא 'והנה דברתי עד הנה' עד 'בענין נתינת העצה'.

הדף היומי בהלכה

האם מותר להניח מאכל לא מבושל ב'כלי שני'?

ומאכל מוצק שלא התבשל, אך הושרה במים רותחים שבכלי ראשון שהוסר מהאש – אסור להניחו בשבת בכלי ראשון, כיון שכל שלא התבשל בישול מוחלט, החימום בכלי ראשון מוסיף בו בישול; וטוב להחמיר בכך אף במאכל שידוע על פי תכונתו כי ההשרייה בכלי ראשון בישלה אותו לחלוטין; ומותר להניח מאכל זה בכלי שני.

[שו"ע שיח, ד, ומשנ"ב לא, לד רלה; וראה משנ"ב פא, ופמ"ג א"א לב, וראה עוד משנ"ב מח, סה רעח]

מאכל או משקה שלא התבשלו – הכנסתם למים או לתבשיל שב'כלי ראשון יש בה איסור בישול דאורייתא; וכן אסור מדאורייתא לערות עליהם מים חמים מכלי ראשון, כיון שהעירוי מבשל 'כדי קליפה' (= השכבה החיצונית). וכן אסור להניח מאכל זה ב'כלי שני' שהיד סולדת בו (= נרתעת לאחוריה במגעו בו), משום שנראה כמבשל; אך תבלין – מותר להכניסו לכלי שני, כיון שאינו נראה כמבשל. ועירוי מים חמים מכלי שני, מותר, למעט במאכלים מסוימים, כדלהלן.

הדף היומי בהלכה

מה נכתב במשנה בנוגע לדג ה'הרינג'?

הנקרא 'קוליס האַספּינן'.
ודג ה'הַרְיִינְג', למרות שניתן לאוכלו ללא עירוי מכלי שני, אסור לערות עליו מים חמים מכלי שני, משום שלדעת ראשונים רבים – קוליס האַספּינן, שעליו נאמר במפורש במשנה ובגמרא שאסור מדאורייתא לערות עליו מכלי שני, הוא ההרינג; וכנראה שהטעם הוא מפני שהיה ברור לחז"ל שהעירוי פועל בו פעולה הזזה לבישול רגיל.

[שו"ע שיח, ד, משנ"ב לו, וביה"ל ד"ה חוץ; וראה ביה"ל ד"ה היא; וראה עוד שו"ע ה]

מאכל שלא ניתן לאוכלו חי, וכן אין די בהדחתו במים קרים כדי להכשירו לאכילה; אך מאידך, לבישולו המוחלט אין צורך בבישול ב'כלי ראשון; ודי בהשרייה ב'כלי שני', או בעירוי מים חמים מכלי שני, וההשרייה או העירוי מכינים אותו לאכילה כדרך בישול רגיל – נחשבים ההשרייה והעירוי כבישול מדאורייתא.

מאכלים מסוג זה, מכונים 'קלי הבישול'; וחכמינו ז"ל נתנו שתי דוגמאות לדבר: דג מלוח שעברה עליו שנה (ויש מפרשים – בשר מלוח מאוד), ודג

הדף היומי בהלכה

האם חלב 'מפוסטר' נחשב כמבושל?

הדקים שבימינו, יש אומרים שנחשבים לקלי הבישול לענין הנחתם בכלי שני, ויתכן שאף לענין עירוי מכלי שני. וקפה טחון – יש אומרים שמותר להניחו בכלי שני, אך רצוי להחמיר ולהניחו רק בכלי שלישי; ויש אומרים שכל דבר שהוא קשה מטבעו, כגון פולי הקפה, ונעשה דק על ידי טחינה, אינו נחשב משום כך לקלי הבישול.

[שו"ע שיח, ד, משנ"ב לח-לט, וביה"ל ד"ה קוליס; ביאורים ומוספים דרשו, 48 ו-56]

בהמשך לאמור: כל מאכל מלוח מאוד, שמחמת מליחותו לא ניתן לאוכלו חי, ונדרש עירוי מים חמים מכלי שני כדי להכשירו לאכילה; וכן מאכל דק ורך, שמפני דקותו ורכותו די לו בעירוי מכלי שני, אך אינו נאכל חי; וכן מאכל קשה שאין לו צורך בבישול, אך כדי לאוכלו נדרש ריכוך, הנעשה על ידי עירוי מכלי שני – כולם נחשבים לקלי הבישול.

ונחלקו פוסקי זמננו אם חלב נחשב לקלי הבישול; וכן נחלקו בנוגע ל'פיסטור' שנעשה בזמננו לחלב, אם נחשב כבישול (לענין איסור בישול). והתבלינים

"בכל פעם שהצגתי עצמי לפני הרבי מבעלזא כנכדו של רבי יעקב רוזנהיים, היה הרבי קם מכסאו לכבוד הזכרת שמו. הדבר היה פלא אצלי, עד שאחד מזקני החסידים סיפר לי את סיבת הדבר.."

השאלה שהציקה לעסקן הפרנקפורטאי בערב 'שבת חזון'

פרנקפורט, ובערב שבת חזון זקני זצ"ל ביקר אותו ואמר לו שיש לו שאלה המעיקה על לבו, והיא, שכל שנה מעיק על לבו איך אפשר לקיים 'עונג שבת' בשבת חזון, כשהלב מלא צער על חורבן בית המקדש. האדמו"ר נתפעל מאד שעסקן פרנקפורטאי זה, אין לו רק דאגה זו, ומאז כל פעם שמזכירים לפניו את שם זקני הוא מפליגו בכבוד.

סיפר הגאון רבי אליקים שלזינגר בספרו 'בית אבא': "הייתי רגיל אצל האדמו"ר מוהר"א מבעלזא זצ"ל, בהיותו שכן לבית אבא. כשנכנסו אליו, היו צריכים להציג את עצמם, וההיכר שלי היה שאמרתי שהנני נכד ר' יעקב רוזנהיים. וכל פעם ששמע את שם זקני, קם מכסאו לכבוד הזכרת שמו, והדבר היה פלא אצלי. עד שסיפר לי אחד מזקני החסידים סיבת הדבר, כי האדמו"ר מבעלזא - או רבי אהרן או אביו רבי יששכר דב זצ"ל - היה פעם לנופש קיץ בעיירה ליד

פניני הפרשה

הגבאים הוכו בתדהמה. רוב הכסף שאספו נמסר לאותו יהודי, וזקעת נשאר בידים ריקות. הם גם הבינו שבשל כך יאלצו להשאר בדרום אמריקה עוד חודשיים תמימים, כפי שאכן היה לבסוף

מעשה שאירע עם האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצ"ל

אחרת, אבל לאחרונה יצאה מכונה חדשה שהיתה יכולה להקל על עבודתי, אך היא עולה ממון רב ואין בידי כסף לקנותה".
שאלו הרבי: "ולאחר שתהיה לך מכונה כזו, האם תעבוד בשבת?"
"ודאי שלא, וכי אני נראה לרבי מחלל שבת?" ענה האיש בתמימותו... הרבי הוציא את ארנקו ונתן לו את הסכום הדרוש לקניית אותה מכונה!
הגבאים הוכו בתדהמה. רוב הכסף שאספו נמסר לאותו יהודי, וזקעת נשאר בידים ריקות. הם גם הבינו שבשל כך יאלצו להשאר בדרום אמריקה עוד חודשיים תמימים, כפי שאכן היה לבסוף.
כראות הרבי את תדהמתם, אמר להם: "אנחנו נסענו לאסוף כסף לצורכי הישיבה, כי כך הבנו במחשבתנו שזה רצון הבורא. אך בינתיים נוכחנו שרצון ה' שונה, ומטרת נסיעתנו היתה לעזור ליהודי להחליץ ממצוקתו ולשמור את השבת כהלכתה. נסיעתנו לא היתה חלילה לריק, אלא אדרבה, לעשות נחת רוח לה'".
(נר לשולחן שבת מתוך קונטרס 'שלומה של מלכות')

פְּאִיִּשׁ צְנֵה ה' אֱלֹקֵינוּ אֲתָנוּ (דברים א יט)

בראשית ימי חסידות באבוב בארה"ב לאחר מלחמת העולם השנייה, נאלץ האדמו"ר רבי שלמה זצ"ל לנסוע לדרום אמריקה למשך חודשיים. בזמנים ההם הנסיעה היתה כרוכה במאמץ ובמסירות נפש ממש. לעזוב את מקומו, ביתו ומשפחתו, טורח הנסיעה באוניה, וכמובן הקושי לנדוד על פתחי נדיבים. באחת הערים אליה הגיע היה בית כנסת מרכזי ויחיד, בו התאספו יהודי העיר. שם פגש ביהודי שומר תורה ומצוות שהכירו עוד משנות המלחמה. במשך השבוע היהודי השתתף בתפילות ושיעורי התורה, ואילו בשבתות היה נעלם ואיננו... ביום ראשון שאלו הרבי: "היכן היית בשבת?" השיבו היהודי בתמימות: "הפרנסה קשה, אני לא יכול לקנות לילדי מה שצריך, אוכל ומלבושים, והדבר גובל בפיקוח נפש ממש. אני חייב לעבוד גם בשבת, כתוב 'וחי בהם' - ולא שימות בהם..."

הרבי נדהם למשמע התשובה, וחקרו: "האם אין לך עצה אחרת לשיפור הפרנסה, או עבודה אחרת?". ענה היהודי: "מכיון שזו עיר קטנה אין כאן עבודה

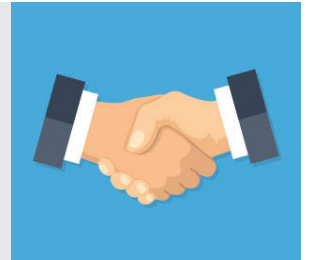
ענינא דינמא - תשעה באב

האם מותר למרוח 'קרם גוף' בתשעה באב?

בתשעה באב כאשר היא נעשית לשם תענוג, ולא כשהיא נעשית לשם הסרת זוהמה ולכלוך, או לשם רפואה. בנוגע לשימוש בדיאודורנט - יש אומרים שדינו כסיכה הנעשית להסרת זוהמה ומותר, יש אומרים שדינו כסיכה הנעשית לשם תענוג ואסור, ויש אומרים שאין דינו כסיכה כלל.
[שו"ע תקנד, ט, י, יא, יד וטו, משנ"ב יט, כא כב ורכט וביה"ל ד"ה סיכה; ביאורים ומוספים דרשו, 35, 38, 39, 44, 48 ו-49]

הרחיצה אסורה בתשעה באב כאשר היא נעשית לשם תענוג, אבל רחיצה הנעשית לשם הסרת זוהמה, לכלוך וריח מצחין מהגוף, או לשם רפואה ולהקלה על כאבים, או הנגרמת תוך כדי שטיפת כלים ומאכלים וכדומה, וכן הנעשית להעברת רוח רעה, או לנקיית לצורך לימוד ותפילה, או הנעשית לצורך מצוה, כנטילת ידים לסעודה או לנשיאת כפים - מותרות.
הסיכה בשמנים ובקרמי גוף למיניהם - אף של אבר בודד - גם היא אסורה

איזא איחול מחליף את 'להתראות' בתשעה באב?

'בוקר טוב'; וכן אסור לשאול אדם חולה לשלומו ולהרגשתו. אולם מותר לאחל 'רפואה שלמה'; וכן מותר לאחל 'מזל טוב'; ויש שכתב שעדיף לדחות זאת ליום אחר, ויש שכתב שאין לאחל איחול זה לפני חצות היום. ומותר לומר 'להתראות' בסיום שיחה, כנהוג, אך עדיף לסיים: "שנזכה להתראות בבנין בית המקדש". [שו"ע תקנא, כ, ומשנ"ב מב; ביאורים ומוספים דרשו, 63-64]

'שאלת שלום' אסורה בתשעה באב, דהיינו, אסור לאדם לברך את זולתו לשלום; והנתקל באדם שאינו יודע הלכה זו ואומר לו שלום, מותר להשיבו בשפה רפה ובכובד ראש, ולכתחילה יש לומר לו שבתשעה באב הדבר אסור; אולם, נענוע הראש לאות שלום מותר. ונתנית מתנה בתשעה באב אסורה אף היא, ואף להבטיח מתנה אסור, כיון שדברים אלו הם בכלל 'שאלת שלום'.
 כחלק מהדין האמור – ש'שאלת שלום' אסורה בתשעה באב, אסור לאחל

קנין חכמה – מסילת ישרים

כשראה האיש את רבי נחום מעיין בפאשקוויל, ניגש והחל לדבר עמו על רעת אותם אנשים שהוזכרו בפאשקוויל. קטע רבי נחום את דבריו ואמר לו: "דע לך שהאיש הזה אשר עליו מדובר, הוא אחי"

מעשה שסיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א על מחותנו הגאון רבי נחום קוק זצ"ל

רבי נחום הפסיקו באמצע ואמר לו: "דע לך שהאיש הזה אשר מדובר עליו, הוא אחי". הלה נרתע לאחוריו, ומיד שינה את טון דבורו ואמר לרבי נחום: "דע לך שבכל פאשקוויל יש גוזמאות, ובדרך כלל מאחורי זה עומד אינטרס זה או אחר".

כשרבי נחום שמע את הדבר הזה, אמר לו: "דע לך, הוא אמנם אחי - אך גם אחיך, וכל ישראל אחים. וכך תתייחס לכל יהודי באשר הוא".

(חשוקי חמד, בכורות)

"ונדבר עתה על החטאים המדיניים הנולדים מחברת בני האדם וקיבוצם, כגון הונאת דברים, הלבנת הפנים... רכילות, שנאה ונקימה... כי מי יאמר נקיתי מהם" (מסילת ישרים פרק יא)

מסופר על מחותני הגאון רבי נחום קוק זצ"ל, שפעם אחת ראה אחד מרים פאשקוויל מהרצפה וקורא אותו בעיון. רבי נחום גם הרים את הפאשקוויל מהרצפה, וכשהלה ראה את רבי נחום מעיין בפאשקוויל, ניגש אליו והתחיל לדבר אליו על רעת האנשים האלו שציינו אותם בפאשקוויל, שמצוה לרדוף אותם.

פניני הפרשה

לאחר החופה, כשהיו החתן והכלה בחדר יחוד, עבר לפתע ביניהם עכבר שחור... הכלה נבהלה מאוד ולא הצליחו להרגיעה. היא ראתה בכך סימן רע וסירבה לצאת אל האולם...

כך הרגיע מרן הסטייפלער זי"ע את רוחה של כללה נסערת

שאמרו לך שאת טועה - הם בעצמם טועים". וכך המשיך הסטייפלער וחזר שוב ושוב על דבריו, שענינם היה להצדיק את חששותיה של הכלה. והוסיף הסטייפלער ואמר: "ואולם תשמעי היטב מה שאומר לך עכשיו. חז"ל קבעו שאין כתובה שאין בה מריבה. והנה סיפרו לי, שההורים משני הצדדים הם הגונים, ישרים ואצילי נפש שאינם מסוגלים לריב, ועד לרגע זה לא התעוררה כל מריבה בכתובה. והרי דברי חז"ל חייבים להתקיים, לכן שלח הקב"ה את העכבר לחדר יחוד, כדי שבכך תתקיים המריבה שעליה דיברו חז"ל. אבל מעתה ואילך הכל יסתדר על הצד היותר טוב בעז"ה ותזכו לאושר נחת ושמחה כל ימי חייכם".

דבריו של הסטייפלער השפיעו מיידית על הכלה. היא קיבלה את דבריו באמונה תמימה וחזרה להיות רגועה ושלוה כפי שהיתה בשעת כניסתה לחופה. (גיליון איש לרעהו)

וְאָחַז אֶת רֵאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲקָמִים וְיָדְעִים (דברים א טו)

סיפר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, מעשה שהיה בחתן וכלה בליל חתונתם שנכנסו לאחר החופה לחדר יחוד, והנה לפתע עבר ביניהם עכבר שחור! הכלה נבהלה מאוד ואיבדה את עשתונותיה. היא נכנסה ממש לפאניקה, כי ראתה באירוע זה סימן לא טוב, ושכאלו זה אינו הזיווג שלה. על כן סירבה לצאת אל האולם, וכל הניסיונות להרגיעה עלו בתוהו. גם פסיכולוגים שהובאו במיוחד להוציא החששות מלבה - לא הועילו.

מיהרו בני המשפחה לביתו של מרן הסטייפלער ותינו בפניו את צרתם. ואף שמעולם לא קיבל נשים בחדרו, ביקש לקרוא אליו את הכלה, ואכן נכנסה הכלה בשמחת כלולותיה אל הקודש פנימה. הסטייפלער, שהבין בנפש האדם, פתח ואמר לה כדברים האלה:

"לדעתי את צודקת בהשערתך שיש לראות באירוע זה, שעכבר שחור נכנס לחדר יחוד ועובר ביניכם, כדבר שיש לו משמעות נוראה. אני סבור שהפסיכולוגים

גמ"ח שוטנשטיין - ללא חשש ריבית

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

תשובה: מצות קניית גמרות והשאלתם היא מצווה גדולה מאוד, ואמרו חז"ל בכתובות (דף ג.) 'וצדקתו עומדת לעד, זה הכותב ספרים ומשאלים לאחרים'. ובדבר הריבית אין בזה חשש, כיון שמחזירים לבעלים את הגמרא בעצמה, וממילא זו השאלה ולא הלואה.

שאלה: ישנו יהודי המנהל גמ"ח לגמרות עם ביאור שוטנשטיין, באופן שאנשים שקנו גמרא וסיימו את המסכת, תורמים לו אותה בתורת פקדון, והוא כורך את הגמרות ומשאלן, ולאחר זמן, אם בעל הגמרא צריך את המסכת הוא מקבל אותה בחזרה. השאלה היא האם יש בזה ריבית, שתמורת הגמרא שנתן לגמ"ח מחזירים לו אותה כרוכה?

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם מותר לספר לשון הרע על ילד קטן?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

חיים אות ד) שאסור, כיון שעל דברים כאלו מתגנה אף הקטן בעיני השומעים. ורק מעשים שילדים רגילים לעשות, עליהם אין איסור לשון הרע על קטן, אם לא יגיע לו נזק מהם. מאידך יש שכתב (שו"ת לחפץ חיים ח"א סי' כט), שגם לספר על קטן שמידותיו מושחתות, אין זה גנאי בעצם, כיון שאין ראייה מזה שגם כשיהיה גדול יתנהג כך.

אמנם אם על ידי סיפור לשון הרע על קטן, מתגנים בכך הוריו, שיחשבו השומעים שהם אשמים בכך שאינם מחנכים אותו כראוי, כגון שאומר על הקטן שהוא 'פרא אדם ואינו מחונך' - דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני הל' שמירת הלשון עמ' שנו, וכ"כ הגר"ש הומינר זה השלחן שם) שעובר בזה על איסור לשון הרע.

בסעיף ג' (כלל ח' מהלכות לשון הרע) כותב החפץ חיים כי לפעמים שייך איסור לשון הרע אפילו על קטן, באופנים שבהם ייגרם לו על ידי כך נזק או צער. משמע מדבריו, שבמקום שאין חשש כזה, אין איסור לשון הרע. בביאורים ומוספים מעירים (בשם הגר"ש הומינר הובא בספר זה השלחן ח"א עמ' סג, וכן בעלי באר), כי למרות שלעיל כתב הח"ח שאסור לספר בגנות אדם גם אם לא יגיע לו מכך כל נזק, ומטעם שהתורה אסרה את עצם דיבור הגנות על הזולת - מכל מקום האיסור הוא בכך שהאדם מתגנה בעיני השומעים, וממילא בקטן שאינו בן דעת, הרי אינו מתגנה על ידי מה שמספר עליו, שכיון שהקטן פטור מכל המצוות ורק אביו מחויב לחנכו. אכן, לספר על קטן שיש לו מידות מושחתות, יש שכתב (נתיבות חיים שבילי

המוסר היומי

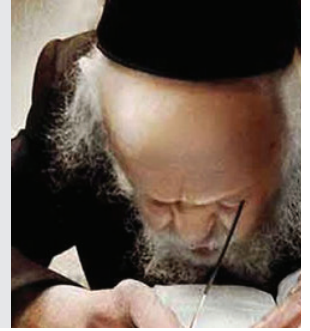
באיזה זמן צריך להתרחק מהגאווה באופן מיוחד?

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

לשם שמים אלא לשם כבוד או לשם רווח אחר; וכן מי יוכל לומר שהשלים חוקו בעניינים אלו לעשות כפי יכולתו. ולכן, גם בגלל הפסול בעצם הגאווה, וגם בגין האמור - צריך כל אדם להתרחק מאוד מאוד מהמידה המגונה הזו, ובפרט בזמן שמתגברת בו מידת הדין, רחמנא ליצלן, שהחובה גדולה עוד יותר להתרחק מהגאווה ולהחזיק במידת הענווה, וכמאמר הנביא צפניה: בְּקֶשׁוּ צֶדֶק בְּקֶשׁוּ עֲנָנָה אֲוִי תִּסְתְּרוּ בְּיוֹם אָף ה'. [ליקוטי אמרים פרק יד]

חכמינו ז"ל אמרו, שעשיר שתורם כסף רב לצדקה, אך עושה כן לכבודו ולא לשם מצוה, או שאינו תורם כפי הראוי למידת עושרו - נענש על כך. ובדומה לכך, בלימוד התורה ובקיום המצוות, גם כן צריך להזהר שלא לעשות לכבודו, וכן ללמוד ולקיים מצוות כפי הראוי לכשרונותיו וליכולותיו. ומאלינו נבין, שמשום כך, מלבד עצם הפסול שבמידת הגאווה, אין לאדם מה להתגאות במתן צדקה, בלימוד תורה או בקיום מצוות, ואף אם דרגתו בעניינים אלו גבוהה מאוד, כיון שפעמים רבות מתערבת במעשיו כוונה פסולה, שלא

באחת השנים בתשעה באב נכנסתי בשעת אחר הצהריים לבית רבנו וראיתי אותו יושב על הקרקע ואומר קינות. שאלתי אותו: הלא אחרי חצות מותר כבר לשבת על כסא רגיל?

הנהגותיו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל בתשעה באב, ופסקי הלכה במנהגי האבלות על ירושלים

וַתִּשְׁבוּ וַתִּקְפוּ לִפְנֵי ה' (דברים א מה)

ברגע האחרון את הסכמתו לבוא ולסדר קידושין, כשנודע לו שבחטונה יגנו בכלי זמר באורגן. הוא הודיע בצורה נחרצת: שיחפשו מסדר קידושין אחר! אולם רבינו זצוק"ל התיר לבוא ולהשתתף בשמחת נישואין של קרובי משפחה שאינם מקיימים את 'מנהג ירושלים' ומנגנים בכלי שיר. מפני שעיקר המנהג הוא על החתן והכלה, להעלות את ירושלים על ראש שמחתם, משא"כ על האורחים הבאים לשמחתם. ומה שסירב לבוא לסדר קידושין היה בזה משום עמידה בפרץ.

דעתו היתה שסעודת 'שבע ברכות' היא חלק משמחת הנישואין, והיא בכלל המנהג שלא לנגן בכלי שיר. וכך אמר: "הקפידא היא: אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי" - 'שמחתי' הכוונה לשמחת נישואין, וכולל גם את שמחת השבע ברכות". אולם בשמחת אירוסין [תנאים] הנערכת בירושלים, התיר רבינו לנגן בכלי שיר. "זה לא שמחת חתן וכלה. הם (עדיין) לא חתן וכלה". פעם נשאל רבינו: האם מותר לנגן בחטונה באורגן, מאחר וזהו כלי אחד. והשיב: "אסור!". והוסיף: "מותר אפילו עשרה כלים, אבל באיזה כלים? תוף בלבד!" [כלומר: כל כלי זמר אסור, ואפילו כלי בודד. ומה שמותר תוף אינו מפני שהוא כלי אחד, אלא מפני שאינו כלי זמר כלל, אלא כלי קצב].

וכשנשאל רבינו האם מותר להשמיע קלָטָת של מוזיקה בשמחת נישואין. השיב: אסור! והוסיף ואמר: "אני רגיל לומר על כך, לא התירו כלי שני אלא אצל שבת בלבד".... [כלומר, כל כלי המשמיע קול כלי שיר אסור, וכך גם קלטת, כיוון שנשמע ממנה קול כלי שיר].

(הגר"ב"צ קוק - מוסף שבת קודש יתד נאמן)

בתשעה באב היה רבינו הגרי"ש אלישיב זיע"א מאריך באמירת הקינות. הוא היה מתחיל את הקינות בשעה שהיה רגיל להשכים קום בכל יום כדי ללמוד, בשעה 2-3 לפנות בוקר, וביום זה במקום ללמוד כהרגלו היה פותח באמירת הקינות עד שעת התפילה. לאחר קריאת התורה כשהציבור פתח באמירת 'שבת סורו מניי, רבינו התחיל לומר מהמקום בו אחז, ואף על פי כן, כשהציבור סיימו את אמירת הקינות הוא עדיין לא סיים, וכשחזר לביתו המשיך לאומרם עוד זמן רב. בשנים האחרונות נחלש רבנו, ולאחר קריאת התורה היה פורש מהמניין ועולה חזרה לביתו למנוחה, לאחריה המשיך באמירת הקינות ביחידות שעות ארוכות עד שסיים את אמירת כל הקינות.

באחת השנים נכנסתי בשעת אחר הצהריים לבית רבינו, וראיתי אותו יושב על הקרקע ואומר קינות. שאלתי את רבינו: הלא אחרי חצות מותר כבר לשבת על כסא רגיל? השיב רבנו: לא! קינות צריכים לומר דווקא בישיבה על הקרקע. וכך השיב לי רבינו בפעם אחרת כששאלתי האם אפשר לומר קינות בעמידה: "אמירת קינות היא בישיבה על הקרקע דווקא, בזה ניכרת אבלות. לא בעמידה. [כמו אבלים שצריכים לשבת על הקרקע בשעת ניחום אבלים, אע"פ שבמשך היום רשאים לעמוד - ט"ז וש"ך יו"ד, שפ"ז].

אבלות על החורבן

כבר נודעה בשער בת רבים חרדת רבינו זצוק"ל לקיום 'מנהג ירושלים' בכלל, וכן בעניין ניגון כלי שיר בשמחת נישואין. דעתו היתה שגם ירושלים החדשה שמחוץ לחומת נכללת במנהג זה 'הואיל והכל עיר אחת'. פעם אחת ביטל